

Ptolemais, antyczne miasto w Libii, to obszar niezmiernie bogaty w zabytki. Jednak jest jednym z mniej poznanych, pod względem archeologicznym, miast basenu Morza Śródziemnego. Polscy archeolodzy, jako ostatni wśród międzynarodowego grona badaczy, prowadzili na terenie Ptolemais prace wykopaliskowe oraz nieinwazyjne. Od kilku lat na obszar Cyrenajki nie mają wstępu ani turyści ani europejscy i amerykańscy archeolodzy. Mimo to antyczne miasta Cyrenajki nadal wzbudzają ogromne zainteresowanie. W tym kontekście szczególnie ważne jest opracowanie niniejszego tematu, które pozwoli na publikację wyników i zapoznanie środowiska archeologów z badaniami Polskiej Misji Archeologicznej w Ptolemais. Wybór tego tematu uwarunkowany jest brakiem kompletnego opracowania, pod względem chronologicznym, architektonicznym i funkcjonalnym, budynków mieszkalnych w Ptolemais, rozpatrywanych w kontekście sytuacji historycznej, klimatycznej, gospodarczej i społecznej regionu, a także wpływów innych obszarów basenu Morza Śródziemnego.

Celem prowadzonych badań jest ustalenie genezy architektury mieszkalnej oraz przebiegu rozwoju i końca funkcjonowania budynków mieszkalnych w Ptolemais, w czasie od I wieku p.n.e. do V wieku n.e. W ramach projektu badawczego opracuję chronologię zabudowy poszczególnych domów, plany budynków mieszkalnych oraz układ przestrzenno-funkcjonalny każdego z nich. Wskażę także cechy charakterystyczne architektury mieszkalnej w tym mieście, w określonym przedziale czasowym. Badania mają także na celu stwierdzenie, czym uwarunkowane były cechy charakterystyczne architektury mieszkalnej oraz zachodzące w budynkach zmiany. Celem badań jest również stworzenie katalogu rezydencji mieszkalnych, analogicznych z tymi z Ptolemais. Studia porównawcze są niezbędne, aby przedstawić materiał archeologiczny, z jednego antycznego miasta z Cyrenajki, na szerokim tle geograficznym i historycznym.

Realizacja badań będzie polegała na analizie materiału uzyskanego w wyniku prac wykopaliskowych prowadzonych przez Polską Misję Archeologiczną. Część badań wykonywana będzie natomiast w oparciu o istniejące już publikacje. Jeden z etapów prac zakłada analizę źródeł antycznych oraz konfrontację uzyskanych informacji z materiałem archeologicznym. Kolejnym etapem realizacji projektu będzie analiza wyników badań nieinwazyjnych prowadzonych na terenie Ptolemais. Analizowane będą mapy geofizyczne Ptolemais, zgromadzone w programie MapGuide. Realizacja projektu zakłada także zastosowanie metody porównawczej. Studia polegać będą na zestawieniu budynków mieszkalnych z Ptolemais w wyznaczonych przedziałach czasowych z kontekstem regionalnym i międzyregionalnym.

Wyniki projektu stanowić będą całościowe opracowanie jednego z najważniejszych zagadnień dotyczących miasta Ptolemais, jakim jest architektura mieszkalna. Projekt przyniesie odpowiedź na pytania badawcze, które do tej pory nie doczekały się odpowiedzi. Wnioski będą dotyczyły nie tylko budynków mieszkalnych ale także historii, topografii, urbanistyki miasta oraz zamieszkującego go społeczeństwa, w okresie od I wieku p.n.e. do V wieku n.e. Realizacja zamierzonych zadań poszerzy zasadniczo wiedzę na temat Ptolemais, antycznego miasta obecnie niedostępnego, które zostało poznane w niewielkim jedynie stopniu, lecz stale wzbudza ogromne zainteresowanie badaczy z całego świata.